Sygn. akt II UZ 76/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)
SSN Bogusław Cudowski
SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku […] L. […] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.
z udziałem zainteresowanego A. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w E.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 lutego 2014 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w […]
z dnia 31 października 2013 r., sygn. akt III AUa […],

oddala zażalenie

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 października 2013 r. Sąd Apelacyjny III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w […] odrzucił skargę kasacyjną płatnika składek […] „L. […]” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. od wyroku tego Sądu z dnia 22 maja 2013 r., oddalającego apelację płatnika składek od wyroku Sądu Okręgowego - IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w E. z dnia 14 sierpnia 2012 r., wydanego w sprawie z udziałem zainteresowanego A. B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych - Oddziałowi w E. - o wysokość podstawy wymiaru składek.

Sąd Apelacyjny wskazał, że spór w sprawie koncentrował się wokół kwestii, czy przyznane zainteresowanemu w grudniu 2004 r., grudniu 2005 r., grudniu

2007 r. oraz grudniu 2010 r. świadczenia w postaci bonów podlegały wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Sprawa ta nie dotyczyła zatem przyznania bądź wstrzymania emerytury lub renty czy objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, przeto należy do tych spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa, niż dziesięć tysięcy złotych (art. 398^2 § 1 k.p.c.). Sąd Apelacyjny wskazał, że w odpowiedzi na wezwanie do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej przez wskazanie matematycznego sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, skarżący podał, że wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi suma ustalonych zaskarżoną decyzją organu rentowego podstaw wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne tj. 20.354,35 zł. Natomiast wezwany podania różnicy pomiędzy zaskarżoną podstawą wymiaru składek w kwocie 20.068 zł a przyjętą przez płatnika do obliczenia opłaconej przez niego składki z podaniem wielkości tej podstawy, skarżący stwierdził, że brak matematycznego sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia nie stanowi braku formalnego skargi kasacyjnej, ponieważ z przepisów prawa taki obowiązek nie wynika, a wartość przedmiotu zaskarżenia została ustalona zgodnie z zakresem zaskarżonej decyzji i jest zgodna z wysokością podstawy wymiaru składek ustaloną przez ZUS i stanowi sumę ustalonych zaskarżoną decyzją podstaw wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, tj. 20.069 zł. Natomiast Sąd Apelacyjny ustalił, że suma podstaw wymiaru składek należnych na ubezpieczenia społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu przyznanych zainteresowanemu świadczeń w postaci bonów w: grudniu 2004 r., grudniu 2005 r., grudniu 2007 r. oraz grudniu 2010 r., stanowiąca wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie wynosi zaledwie 1.022,65 zł, a zatem poniżej dziesięciu tysięcy złotych. Z tego względu Sąd Apelacyjny uznał skargę za niedopuszczalną, co skutkowało jej odrzuceniem.

W zażaleniu na to postanowienie płatnik składek domagał się jego zmiany i przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia do ponownego rozpoznania, a ponadto zasądzenia od organu rentowego na rzecz żalącego się kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Wnoszący zażalenie zarzucił naruszenie: 1/ art. 398^4 k.p.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że skarżący ma obowiązek podać

matematyczny sposób wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, „w okoliczności gdy obowiązek ów nie jest wymogiem formalnym skargi kasacyjnej przewidzianym przepisem prawa, a ponadto wartość przedmiotu zaskarżenia została ukonstytuowana zakresem zaskarżenia, który nie był w żaden sposób wolą skarżącego zmieniany”, 2/ art. 378 k.p.c. w związku z art. 398^{21} k.p.c. przez pominięcie zakresu zaskarżenia zawartego zarówno w odwołaniu od decyzji organu rentowego, jak i apelacji, który obejmował całość decyzji ZUS ustalającej składki na ubezpieczenie społeczne w stosunku do zainteresowanego, 3/ art. 25 § 2 k.p.c. w związku z art. 26 k.p.c. przez sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia dopiero na etapie wnoszenia skargi kasacyjnej, nie zaś bezpośrednio po wniesieniu odwołania, w okoliczności gdy ZUS nie kwestionował wartości przedmiotu zaskarżenia, a zatem wartość przedmiotu zaskarżenia należało uznać za ustaloną, a sprawdzenie wartości przedmiotu sporu nastąpiło „bez wydania właściwych decyzji procesowych”, 4/ „art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. poprzez ograniczenie stronie powodowej prawa do Sądu, polegające na bezpodstawnym ograniczaniu wartości przedmiotu zaskarżenia”. Sąd Apelacyjny bezpodstawnie dokonał rozszerzającej wykładni art. 398^{4} § 1, 2 i 3 k.p.c. „dokładając ‘nowe’ nie przewidziane w ustawie warunki wnoszenia skargi kasacyjnej”. Sąd ten stwierdził, że przepisy nie nakładają na stronę obowiązku podania matematycznego sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia czy też podania różnicy pomiędzy zaskarżoną podstawą wymiaru składek, a przyjętą przez płatnika do obliczenia opłaconej przez niego składki z podaniem wielkości tej różnicy, ale „na podstawie stanowiska judykatury” Sąd obowiązek ten na stronę nałożył, pomijając to, że to strona określa zakres zaskarżenia i jest to jej suwerenna decyzja procesowa. Dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego miarodajna jest wyłącznie wartość przedmiotu podlegającego rzeczywistemu rozpoznaniu i rozstrzygnięciu, co wyklucza dowolność stron przy jej oznaczaniu. W przedmiotowej sprawie wartość przedmiotu odwołania stanowiła kwota 20.354,35 zł podstawy wymiaru składek ustalonej przez organ rentowy, którą skarżący zaskarżył kolejno w odwołaniu, apelacji i skardze kasacyjnej. Odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na wartość przedmiotu

zaskarżenia stanowiło „ograniczenie prawa strony do rozpoznania nadzwyczajnego środka zaskarżenia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezpodstawne i bezzasadne. W jego uzasadnieniu autor zażalenia przyznał, że organ rentowy wydał „ponad 300 decyzji określając podstawę wymiary składek w stosunku do każdego z zainteresowanych”, co wymagało poddania kontroli sądowej odwołań wniesionych od każdej z tych licznych decyzji wydanych w sprawach indywidualnych „każdego z zainteresowanych”, które zostały połączone w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia w okolicznościach, o których stanowi art. 219 k.p.c. (w postępowaniu pomiędzy tymi samymi stronami procesowymi: płatnikiem składek na indywidualne ubezpieczenia społeczne od wymierzonej podstawy ich wymiaru a organem ubezpieczeń społecznych). W sprawach „o wysokość podstawy wymiaru składek” na ubezpieczenia społeczne Sąd Najwyższy przyjmuje, że wartość przedmiotu zaskarżenia należy liczyć odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika (por. wyrok z dnia 26 czerwca 2012 r., II UK 312/11, LEX nr 1235842). Obiektywne kryterium obliczenia wartości przedmiotów zaskarżenia w takich indywidualnych sprawach wyrażają kwoty niezrealizowanego obowiązku składkowego płatnika składek zobligowanego do opłacania całości należnych składek za każdego zainteresowanego pracownika od określonej podstawy wymiaru obowiązku składkowego, wynikające z nieopłacenia całości należnych składek na indywidualne ubezpieczenia społeczne. Zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 3 *in principio* ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zakład ubezpieczeń społecznych wydaje decyzje w zakresie spraw indywidualnych dotyczących, między innymi, ustalania wymiaru składek, co oznacza, że powinien wydawać takie indywidualne decyzje, a nie decyzje o ustaleniu „zbiorczej” wysokości podstawy wymiaru składek, od których jedynie zależy indywidualny wymiar składek. Wszystko to oznacza, że wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach o ustalenie wymiaru składek, (które na ogół są nieprecyzyjne osądzane jako odwołania w sprawach „o wysokość podstawy wymiaru składek”), stanowi w istocie rzeczy różnicę pomiędzy

wysokością składek należnych a składkami opłaconymi, która wyraża się wielkością zaległych składek, nieopłaconych w całości przez ich płatnika za każdego zainteresowanego pracownika od ustalonej podstawy ich wymiaru w okresie objętym odwołaniami (art. 22 w związku z art. 398^2 § 1 k.p.c., por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., II UZ 16/12, LEX nr 1222163).

Przedmiotowe ograniczenie dopuszczalności wnoszenia skarg kasacyjnych ze względu na kodeksowe wskazanie minimalnej wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia (art. 398^2 § 1 k.p.c., który przewiduje, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, jeżeli przedmiotem sprawy nie jest objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, przyznanie lub wstrzymanie emerytury lub renty), nie narusza art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności ani konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ takie prawa w rozpoznanej sprawie zostały wystarczająco zagwarantowane i zachowane w dwuinstancyjnym toku sądowych instancji.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy oddalił bezpodstawne i bezzasadne zażalenie w zgodzie z art. 394^1 § 3 w związku z art. 398^{14} k.p.c.

[aw]